

Док су мејнстрим медији славили напредак у америчко-руским односима, наводно постигнут посетом Барака Обаме Москви, неки конзервативни коментатори су представили Обаму као пиона Кремља. И хвале и алармизам једнако су незаслужени. Посета није представљала велики успех, али је Обама учинио онолико колико би вероватно учинио и било који други председник – а неки од аспеката његове стратегије према Русији моћи ће да буду процењени тек на основу дугорочних резултата.

Да ли је прошле недеље у Москви било значајних корака напред? Неизвесно. „Обећавајући меморандум о смањењу наоружања“, како га је бивши шеф московског дописништва „Њујорк тајмса“ Филип Таубман нахвалио, понајвише представља једно носталгично понављање ритуалних игара хладноратовске ере, које данас углавном немају смисла, будући да је нуклеарни рат суперсила знатно мања брига него нуклерне бомбе у рукама терориста или одметничких држава попут Северне Кореје и Ирана. Нуклеарно разоружање је фетиш за Америчке либерале зато што је његов циљ решити се великих и злих пројектила, а за руске политичке елите зато што је то једна од области у којој могу да се осећају равноправни са Американцима.

По питању Северне Кореје и Ирана, још увек ништа не указује да је Кремљ постао спремнији на сарадњу – а није уопште извесно ни да би и искреном сарадњом Русија ишта могла да постигне. Споразум који је остварив, је онај којим америчке војне трупе добијају дозволу да транспортују материјал за Авганистан користећи руски ваздушни простор, умерено је користан за САД, али користи и самој Русији, која не жели радикалну исламистичку земљу са друге стране своје границе.

Као што су извештаји о успешности преувеличавани, тако су преувеличаване и тврдње да је Обама начинио опасан компромис како би постигао јалови тријумф. Колумниста „Њујорк поста“, потпуковник Ралф Питерс брине да се „Узајамним споразумом“ о контроли наоружања који су потписали Обама и руски председник Дмитри Медведев, Америка обавезала не само да смањи нуклеарно наоружање, већ и оне системе са ракетним наоружањем (бомбардере, подморнице) као и међуконтиненталне балистичке пројектиле, који се користе као конвенционално наоружање. Потпуковник Питерс упозорава да Русија жели да уназади америчку конвенционалну војну моћ. Наравно да жели. Али оно што он ниједном не помиње је да САД остаје при ставу да ракетно наоружање прилагођено конвенционалној употреби мора бити изузето од ограничења прописаних споразумом.

А да ли Обама тргује антиракетним системима у Источној Европи, како га оптужују колумниста „Вашингтон поста“ Чарлс Краутхемер и остали? „Узајамни споразум“ заиста каже да ће преговори укључити и „усклађивање стратешког офанзивног и стратешког дефанзивног наоружања.“ Ипак, Обама је на конференцији за штампу са Медведевим изјавио да планиране базе антиракетног штита у Пољској и Чешкој не би требало да буду део овог споразума зато што су „осмишљене да се носе са једном сасвим другачијом претњом.“ Службеници високог ранга потврдили су да администрација нема намеру да одустане од Источне Европе, иако је процена корисности у току.

Није тачно ни да је Обама дао Русији карт бланш када су у питању Грузија, Украјина и остале бивше совјетске државе. На московској конференцији за штампу, питање суверенитета Грузије назвао је темом за „отворену дебату“ са Медведевим и истакао нужност да се избегне „поновни војни сукоб“. Руски коментатор Андреј Пјонтковски, који и није неки Обамин обожаваалац, на независном руском сајту „Grani.ru“ пише да је Обама „учинио шта је могао“ да спречи нови рат у Грузији, како својим држањем у Мосви, тако и слањем потпредседника Бајдена у Грузију и Украјину касније овог месеца.

Упркос Обаминој нескривеној срдачности према домаћинима из Кремља, његова порука била је добро одмерена. Говор који је одржао на Московској новој школи економије био је без извињавања, и без кајања за наводна непочинства попут ширења НАТО-а или развоја ракетног наоружања. Уместо тога, Обама је поново истакао америчку посвећеност слободи као универзалној вредности и причао о слободи говора, владавини закона и фер изборима. С једне стране је указао поштовање Русији као великој сили, с друге је упутио оштру критику идеологији Кремља у Путиновој ери – почев од става да „јака Русија или јака Америка могу да опстану само ако су међусобно супростављене“, па до идеје о „интересним сферама“.

Наравно, сарадња са ауторитарним режимом има и своје ризике. Тако је један од двојице преседавајућих грађанском секцијом нове америчко – руске билатералне председничке комисије – Владислав Сурков, заступник идеологије Кремља (замислите Бернија Медофа на панелу о пословној етици). Ипак, треба погледати и другу страну: његов амерички супредседавајући је специјални помоћник Беле Куће Мајкл Мекфол, жесток критичар руског ауторитаризма, који је сарађивао са руским демократским покретом током деведесетих, и који би могао да се покаже као незаобилазна веза за руске опозиционе лидере и активисте за људска права.

Да ли је Обамин пут у Москву био успешан?

Пише: Кети Јанг
среда, 22 јул 2009 15:15

Важан корак био је и Обамин сусрет са овим активистима, који су Обаму углавном врло високо оценили. Занимљивији је био његов очигледни покушај да Медведева, а не његовог ментора и старијег партнера, Премијера Владимира Путина, третира као правог вођу Русије (према руској новинарки Јевгенији Албатс, Кремљ је покушао да одложи објављивање „Споразума о стратешком нуклеарном наоружању“ до након Обаиног доручка са Путином; САД је то одбио). Чак је и Обамина фарсична похвала посвећености Медведева успостављању владавине закона могла да се тумачи као покушај бодрења Медведева.

Изгледа да се Русији шаље сигнал да ће Медведев, уколико се осамостали и изабере реформе, имати америчку подршку. Имајући у виду тајновитост кремљинске политике, ова тактика могла би бити ризична: САД можда инвестирају политички капитал у некога ко би или могао да буде марионета, или – чак и уколико јесте самосталан – још један непоуздан савезник. Ипак, све док Обамин тим поступа уз опрез, постоји мала шанса да ће охрабрити промене.

Политика америчке администрације према Русији захтева опрезну и пажљиву проверу. Некритичне похвале за симболичан „напредак“ нису од помоћи. Као ни критицизам заснован на стереотипима о Обама као о слабићу у спољној политици.

(Текст преузет из магазина „Ризн онлајн“ <http://www.reason.com/news/show/134789.html>)

Превела: **Јована Папан**